

Çağatay Türkçesindeki Türkçe organ adlarının tarihi Türk şivelerindeki kullanımı

Derya DOĞAN¹⁶

ATIF / CITATION: Doğan, D. (2025). Çağatay Türkçesindeki Türkçe organ adlarının tarihi Türk şivelerindeki kullanımı. *İYYÜ MOZAIKA Dil, Edebiyat, Kültür ve Çeviri Dergisi*, 1(1), 46-52.

ÖZ

15-20. yüzyıllar arasında gelişme gösteren ve Karahanlı Türkçesi ile Harezmi Türkçesinin devamı olarak nitelenen Çağatay Türkçesi Türk dilinin en güçlü ve karakteristik devrelerinden biridir. Çağatay Türkçesi edebi eser sayısı bakımından da en zengin devrelerden olma özelliğini taşımaktadır. Çağatay Türkçesi ile kaleme alınan eserler muhteva açısından çeşitlilik göstermektedir. Bu büyük edebiyatı meydana getiren eserler çok sayıda kavram ve terim içinde barındırmaktadır. Bu kavram ve terim hazinesinin içinde organ adları önemli bir yer tutmaktadır. Metinlerde yer alan organ adları, bir dilin ifade çeşitliliğinin ve inceliklerinin anlaşılması, tarihî gelişiminin ortaya konulması açısından oldukça önemli söz varlığı unsurlarıdır. Bu sebeple Türk dilinin muhteva olarak en zengin, gramatikal olarak en güçlü devrelerinden olan Çağatay Türkçesindeki metinlerde yer alan organ adlarının tespiti ve tahlili büyük önem arz etmektedir. Bu noktadan hareketle Çağatay Türkçesinin tüm metinleri tespit edilip kronolojik olarak Klasik Öncesi Dönem, Klasik Dönem ve Klasik Sonrası Dönem metinleri şeklinde tasnif edilmiştir. Çağatay Türkçesi metinleri taranarak metinlerdeki Türkçe organ adlarını tespit edilmiştir. Canlıların (insan, hayvan, bitki) vücudu bir bütün olduğundan bu çalışmada sadece literatürde organ olarak kabul gören kısımlar değil vücudun her bir parçası organ olarak kabul edilip onu karşılayan kelime, çalışmaya eklenmiştir. Çağatay Türkçesinde 93 tane Türkçe organ adı olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada Çağatay Türkçesindeki Türkçe organ adlarının Tarihî Türk şivelerindeki (Göktürkçe, Eski Uygur Türkçesi, Karahanlı Türkçesi, Harezmi Türkçesi, Kıpçak Türkçesi) kullanımlarına yer verilerek söz konusu kelimelerin Türk dilinin tarihî devrelerinde hangi biçimlerde yer aldığı gösterilmiş, bu yolla kelimelerin devreler arasındaki fonetik, morfolojik varsa semantik değişimleri ortaya konmaya çalışılmış ve Türk dilinin tüm tarihsel devrelerinde çok küçük biçimsel değişimlerle varlık gösterdiği saptanan organ adlarının dilin temel kelimelerinden olduğu teorisine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Türk dili, tarihi Türk şiveleri, Çağatay Türkçesi, organ adları

Use of Turkish organ names in Chagatai Turkish in historical Turkish dialects

ABSTRACT

Chagatai Turkish, which developed between the 15th and 20th centuries and is considered a continuation of Karakhanid and Khwarezm Turkish, is one of the most powerful and characteristic periods of the Turkish language. Chagatai Turkish also has the distinction of being one of the richest periods in terms of the number of literary works. Works written in Chagatai Turkish are diverse in their content. The works that constitute this vast body of literature contain numerous concepts and terms. The names of organs occupy a significant place within this wealth of concepts and terms. The organ names found in texts are crucial elements of vocabulary for understanding the diversity and nuances of a language's expressions and for revealing its historical development. Therefore, identifying and analyzing the organ names in texts written in Chagatai Turkish, one of the richest and most grammatically powerful periods of the Turkish language, is of paramount importance. Based on this, all Chagatai Turkish texts were identified and chronologically classified into Preclassical, Classical, and Postclassical texts. The Chagatai Turkish texts were scanned to identify the Turkish organ names within the texts. Because the body of living beings (humans, animals, plants) is a whole, this study includes not only the parts recognized as organs in the literature, but also each part of the body considered an organ and its corresponding word. It has been determined that there are 93 Turkish organ names in Chagatai Turkish. In this study, the usage of the Turkish organ names in Chagatai Turkish in the Historical Turkish Dialects (Göktürk, Old Uyghur Turkish, Karakhanid Turkish, Khwarezm Turkish, Kipchak Turkish) is shown and in which forms the words in question existed in the historical periods of the Turkish language is shown. In this way, the phonetic, morphological and semantic changes (if any) of the words between the periods are tried to be revealed and it is aimed to contribute to the theory that the organ names, which have been found to exist with very small formal changes in all historical periods of the Turkish language, are among the basic words of the language.

Keywords: Turkish language, historical Turkish dialects, Chagatai Turkish, organ names.

Araştırma Makalesi / Research Article

Sisteme yüklenme tarihi / Submitted on: 30.09.2025

Yayına kabul tarihi / Accepted for publication on: 22.12.2025

¹⁶ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul - Türkiye

e-mail: deryadatli@arel.edu.tr

ORCID: 0009-0007-8198-1064

1. Giriş¹⁷

Dilin temel kelimelerinden olan organ adları Türk dilinin ilk yazılı belgelerinden günümüze, tüm kollarında ve tarihsel devrelerinde yaygın olarak varlık göstermektedir. Doğan, Türkçenin lehçeleri arasında organ adlarının temel sözcükler olarak kullanım açısından örtüştüğünü belirtmektedir (Doğan 2005: 157). Bu bağlamda organ adlarının çok yönlü ve işlek biçimde kullanılması hususunda Çağatay Türkçesi, Türk dilinin en güçlü kollarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çağatay Edebiyatını meydana getiren metinler incelendiğinde Çağatay Türkçesinin kavram ve terim hazinesi içinde organ adlarının önemli bir yer tuttuğu saptanmaktadır.

Çağatay Türkçesindeki organ adları üzerinden art zamanlı ve eş zamanlı inceleme yapıldığında bu kelimelerin ilk devreden itibaren Türk dilinin tarihî şivelerinde varlık gösterdiği görülmektedir. Canlı bir varlık olan dilin zenginlik göstergelerinden biri de söz varlığı içinde yer alan kelimelerin tarihsel süreçte değişikliğe uğramasıdır. Gerek yapısal gerek anlamsal bağlamda görülebilecek bu değişiklikler noktasından bakıldığında Türk dilinin ilk tarihsel devresinden itibaren varlık gösteren organ adlarının da yüzyıllar içinde değişime uğradığı tespit edilmektedir.

Çağatay dilinde varlığı tespit edilen 93 Türkçe organ adı (*ağız, alın, alt, am, arka, aşuk, avuç, aya, ayak, bağır, bağır sak, bağış, barmak, baş, bıkın, bebek, bél, beniz, bilek, boğaz, boy, boyun, budak, burun, but, çiray, döş, dudak, el, emçek, erin, ernek, ét, igin, ilik, in/en, ipek/enek, kaçar, kaka, kan, kanat, kanrığ, kapak, karak, karı, karın, kaş, kıl, kindik, kirpik, kol, koltuk, koyun, köğüs, köz, kulak, kursak/ kuruğsak, kuyruk, marlay, men, münüz, omaça, onurğa, öbke, öt, saç, sakak, sakal, sınıçalağ, sinir, sünek, tamak, tamar, tapan, tırnak, tiken, til, tiri, tirsek, tiş, tiz, toyak, tüy, uça, uyluk, yafrag, yağrın, yak, yanak, yanbaş, yürek, yüz*), tarihî Türk şivelerinde (Göktürkçe, Eski Uygur Türkçesi, Karahanlı Türkçesi, Harezmi Türkçesi, Kıpçak Türkçesi) fonetik, morfolojik veya semantik bağlamda değişime uğramış biçimiyle ya da hiçbir değişime uğramadan varlık göstermektedir.

2. Organ Adları ve Dildeki Yeri

Canlı vücudunun bütününi oluşturan vücudun içinde ya da dışında bir görevi veya işlevi olan her bir parçaya “organ” adı verilir. Türkçe Sözlükte “Vücudun belirli bir görev yapan ve sınırları kesin olarak belirlenmiş bölümü, uzuv” (TDK, 2005: 1508) şeklinde tanımlanan organ terimi, Büyük Tıp Sözlüğünde “Kendine özgü bir işlevi olan anatomik yapı” tanımıyla yer almaktadır. (Dökmeci, 2014: 702). Bu kelime Biyoloji Terimleri Sözlüğünde “Organizma içinde özel görevleri olan ve dokulardan oluşmuş, karaciğer; böbrek, kalp gibi yapılar” (Karol, Suludere, Ayvalı, 2000: 488) olarak açıklanırken Zooloji Terimleri Sözlüğünde “Organizma içinde özel görevleri olan tek parçalar; vücudun aygıtları” (Karol, 1963: 195) şeklinde izah edilmektedir.

Dillerin söz varlığında temel sözcükler önemli bir yer tutar. Bu sözcükler, gösterdiği nitelikler dolayısıyla dil akrabalıkları, dil ayrışması, dil öğretimi, dil tarihi ve dilbilgisi gibi dil incelemelerinde ilk olarak başvurulacak sözcük kategorisini oluşturur. Dilbilimciler tarafından dillerin söz varlığında sayı adları, hayvan adları, organ adları gibi adbilimi verileri temel sözcükler olarak kabul edilmektedir (Doğan, 2005:141).

¹⁷ Bu çalışma “Çağatay Türkçesinde Organ Adları” başlıklı tezden üretilen ve 11. Uluslararası Ege Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresinde sunulan “Çağatay Türkçesindeki Türkçe Organ Adlarının Tarihî Türk Şivelerindeki Kullanımı” adlı bildirinin genişletilmiş şeklidir. Çalışmada Eckmann’ın 1- Klasik Öncesi Dönem (15. yüzyılın başlarından 1465’e kadar), 2- Klasik Dönem (1465-1600), 3- Klasik Sonrası Dönem (1600-1921) şeklindeki Çağatay Türkçesi tasnifi esas alınmıştır.

Korkmaz, Gramer Terimleri Sözlüğünde “temel kelime”yi “Bir dilde çok eski devirlerden beri kullanılagelen, o dilin çeşitli alanlardaki söz varlığını oluşturan temel kavramlardan birine karşılık ve yeni türemelere temel teşkil eden tek heceli veya daha basit kökünü bilemediğimiz birden fazla heceli kök hükmündeki taban kelime: baş, taş, saç, kol, göz, diz, al-, bul-, gel-, ye-, sil- koru-, boya-, ağaç, ayak, dere, tepe vb.” (Korkmaz, 1992: 149) şeklinde izah etmektedir. İnsan vücudundaki organların adını, gıdaları, çevremizde birinci derecede önemli olan canlı ve cansız varlıkları belirten kelimeleri temel söz varlığı içinde ele alan Hengirmen “temel söz varlığı” terimini “İnsan yaşamında birinci derecede önemli olan, çok kullanılan ve tarihsel süreç içerisinde en az değişikliğe uğrayan sözcüklerin oluşturduğu bütünlük” (Hengirmen, 1999: 355) olarak açıklamaktadır.

Doerfer (1980:1) organ adlarının önemini şu şekilde ortaya koymaktadır: Dil akrabalığını göstermek için temel sözcükler büyük önem taşır. Vücut organlarının adları temel sözcüklerdendir. Bu yüzden bunlar genellikle ödünçlenemezler, diller arasındaki akrabalık ilişkisini göstermek için bu sözcüklerin kanıtlayıcı bir değeri vardır.

Organ adları Türkçenin ilk kaynaklarından itibaren takip edilmektedir. Türkçenin lehçeleri arasında organ adlarının temel sözcükler olarak kullanım açısından örtüştüğü görülür. Temel sözcükler kolay kolay değişime uğramazlar, istisnai durumlarda da temel sözcük, kök morfem olarak ya da deyimlerde, atasözlerinde, ikilemelerde yaşantısını sürdürebilir. Türk dilinin organ adları, dil biliminin temel sözcükleri belirlemedeki ölçütlerinden biri olan kullanım sıklığı açısından değerlendirildiğinde söz konusu sözcüklerin gerek asıl anlam gerekse yan anlamlarıyla oldukça yüksek kullanım sıklığına sahip oldukları görülmektedir (Doğan 2005: 157).

3. Organ Adlarının Tarihî Türk Şivelerinde Kullanımı

Dilin temel kelimelerinden olan organ adları Türk dilinin ilk tarihsel devresinden itibaren işlek şekilde varlık göstermektedir. Çağatay Türkçesi metinlerinin detaylı şekilde taranması yoluyla tespit edilen 93 Türkçe organ adının tarihî Türk şivelerindeki kullanımını ele alan bu çalışmada tüm bulgular metinlerin taranması yoluyla elde edilmiştir. Çağatay Türkçesinin tüm metinleri taranmakla birlikte diğer tarihî şiveler için çalışmada esas alınan eserler şunlardır: Göktürk Kitâbeleri, Altun Yaruk, Kalyanamkara ve Papamkara Hikâyesi, Altı Dişli Fil Hikâyesi, Daşakarmapathâvadânamâlâ, Eski Türkçe Şiirler, Kutadgu Bilig, Atebetü'l-Hakâyık, Dîvân-ı Hikmet, Divânü Lugâti't-Türk, Karahanlı Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, Mu'înü'l-Mürîd, Nehcü'l-Ferâdis, Hüsrev ü Şirin, Kitâbü'l-İdrâk li-Lisâni'l-Etrâk, Et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi'l-Lugâti't-Türkiyye, El-İdrâk Haşiyesi, Codex Cumanicus, Kıpçakça Gülistan Tercümesi.

Çağatay Türkçesindeki Türkçe organ adlarının tarihî Türk şivelerinde (Göktürkçe, Eski Uygur Türkçesi, Karahanlı Türkçesi, Harezmi Türkçesi, Kıpçak Türkçesi) kullanım biçimleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1. Çağatay Türkçesindeki Türkçe Organ Adlarının Tarihi Türk Şivelerinde Kullanım Biçimleri

Organ Adı	Göktürkçe	Eski Uygur Türkçesi	Karahanlı Türkçesi	Harezmi Türkçesi	Kıpçak Türkçesi	Çağatay Türkçesi
ağız	-	ağız	ağız	ağız	ağız	ağız
alın	-	alın	alın	alın	alın	alın
alt	-	-	-	-	-	alt
am	-	-	-	-	am	am
arka	-	arka	arka	arka	arka	arka
aşuk	-	-	aşuk	aşık/aşuk	aşık	aşığ/aşık/aşuğ/aşuk
avuç	-	adut/avut/avdut	adut/adhut/avut/awuç/avuç	avuç/awuç	aviç/avuç	avuç
aya	-	aya	aya	aya	aya	aya
ayak	adağ	adağ	adağ/ayağ/ayak	adağ/ayak	ayağ/ayak	adağ/ayağ/ayak
bağır	-	bağır	bağır	bağır	bağır/bavur	bağır
bağırsak	-	bağırsuk/bağarsuk/bagursuk	bağarsuk / bağırsuk	bağarsuk	bağarsuk/bağırsak/bavarsak	bağırsak
bağış	-	bağış	bağış	bağış	-	bağış
barmak	-	-	barmak	barmak	barmak	barmak/parmak
baş	baş	baş	baş	baş	baş	baş
bıkın	-	bıkın	bıkın	bıkın	bıgın/bıkın	bıkın
bebek	-	-	-	bebek	bebek/bebeçük	bebek/bibek/böbek
bél	-	bél	bél/bil	bel/bél/bil	bel/bil	bél/bil
beniz	-	meniz	meniz	meniz	meniz/meyiz	beniz
bilek	-	bilek	bilek	bilek	bilek	bilek
boğaz	boğuz	boğuz	boğaz/boğuz	boğaz/boğuz	boğaz/boğuz/boğaz/bogaz/bovaz	boğaz/boğuz
boy	-	bod	bod/boy	bod/boy	boy	boy
boyın/boyun	-	boyun	boyın/boyun	boyun	boyın/boyun	boyın/boyun
budak	-	butık/butığ	butık	budak/butağ/butağ	budağ/budak/butağ/butak	budağ/budak
burun	-	burun	burun	burun	brun/burun	burun
but	-	but	but	bud/but	bud/but	but
çıray	-	-	-	-	çıray	çıray
döş	-	töş	töş	-	dös/döş/töş	döş/töş

dudak	-	-	-	dudağ/tutak/tudak/odak	dudağ/dudağ	dudağ/dudağ
el	élig	élig	él/élig	él/élig/il/iliğ	él/il	él/al/el/élig/il/ilig/ilik
emçek	-	emig	emik	emcek/emçek/emük/imcek	emçek/imçek	emçek
erin	-	érin	érin	érin/dudağ	érin/irin/dıd ağ/dudağ	érin/erin/irin
ernek	-	ernek	ernek/barmak	ernek/barmağ	-	érnek
ét	-	ét	ét	ét	ét/it	ét/it
igin	-	egin/enjin	egin	egin/igin/ikin	egin/igin/iyin/yigin/yin	egin/igin
ilik	-	yilik	ilik/yilig	yilik	yilik	ilig/ilik
iğ/en	-	eğ	eğ	iğ/en	eğ	iğ/en
iğnek/enek	-	eğnek	eğnek	iğnek/eğnek	iğnek/eğnek/eneg/enek	iğnek/eğnek
kaçar	-	-	-	-	-	kaçar
kağa	-	-	-	-	-	kağa
kan	kan	kan	kan	kan	kan	kan
kanat	-	kanat	kanat	kanat	kanat/hanat	kanat
kanrığ	-	-	kanğrak	-	-	kanrığ
kapak	-	kapak	kapak	kapak	kapak	kapak
karak	-	karak	karak	karak	karak	karak
karı	-	kar	karı	karı	karı	karı
karın	-	karın	karın	karın	karın	karın
kaş	kaş	kaş	kaş	kaş	kaş	kaş
kıl	-	kıl	kıl	kıl	kıl	kıl
kindik	-	kindik	-	kindik	kindek/kindeğ/kindeğ/kindeğ/kindeğ	kindik
kirpiğ	-	kirpiğ	kirpiğ	kirpiğ	kirpiğ/kerpiğ/kilürpiğ/kirbiğ/kirbiğ/kirbiğ	kirpiğ
köl	-	köl	köl	köl	köl	köl
koltuğ	-	koltık	koltık	koltuğ	koltık/koltuğ/kolduğ	koltuğ
koyun	-	koyun	koyun	koyun	koyun	koyun
kögüs	-	kögüz	köküs	kögüz/köküs/köküz	kögüs/köks/köküs/kövüs	kögüsköküs/köküz
köz	köz	köz	köz	köz	köz	köz
kulağ	kulkak	kulgak	kulağ/kulgağ	kulağ	kulağ/ kulağ	kulağ/ kulağ

kursak/ kuruğsa k	-	kurugsak	kuruğsak	kursak	kursak/kurş ak	kursak/ kuruğsak
kuyruk	-	kudruk	kudruk	kudruk/ku yruk	kuyruk/ kuyruğ	kuyruğ/kuyruk
mañlay	-	-	-	-	mañlay	mañlay
meñ	-	-	meñ	meñ	meñ	meñ/min
müñüz	-	müyüz	müñüz	moynuz/ muynuz	boynuz/mo ynuz/muñu z/muynuz/ muyuz/müz	müñüz
omaça	-	-	-	-	omaca	omaça
oñurğa	-	ogurga/o gurka	oñurka	oñurka	oñurğa/oğu ntağa	oñurğa
öbke	-	öpke	öpke	öpke	öpke/öpkü/ öyke/öyken	öbke
öt	-	öt	öt	öt	öt/öd	öt
saç	saç	saç	saç	saç	saç	saç
sakak	-	-	sakak	sakak	sakak	sakak
sakal	-	sakal	sakal	sakal	sakal	sakal
sınçalağ	-	-	-	-	-	sınçalağ
sinjir	-	sinjir	sinjir	sinjir	sinjir	sinjir
sünjek	sünjök	sünjök	sünjek/sünjü k/sünjek/s ünjök	sünjek/sü njök/süyek /süyök	sünjek/söñü k/sünjök/sü gük/sövek/ sümük/süv eg/süvek/s üvük	sünjek/sünjök/sün ej
tamak	-	tamgak	tamak/tam gak	tamak	damak/ tamak/ tamağ/tam av	tamak
tamar	-	tamır	tamar/tamu r	tamar/ta mır/tamur	damar/tam ar/tamır/ta mur	tamar/tamur
tapan	-	-	taban	taban	taban	taban/tapan
tırnak	-	tırnak/tırn ak/tırnajak	tırnak	tırnak/dırn ak/tırnajak	tırnak/dırğa k/dırnak	tırnak
tiken	-	tiken	tiken	tiken	tiken/tikene k/tekenek/d iken/düken	tiken
til	tıl/til	til	tıl/til	til	til/dil	til
tiri	-	teri	teri	teri/tiri	deri/teri/tiri	tiri/teri
tirsek	-	-	tirsgek	tirsek	tirsek/dirse k	tirsek
tiş	-	tiş	tış/tış	tiş/diş	tiş/diş	tiş
tiz	tiz	tiz	tiz	diz/tiz	diz/tiz/tizgi	tiz
toyak	-	tuyuğ	tuyağ	toynağ/to ynak/tuya k/tuynak	doynak/toy nak/tuyak/t uynak	toyak

tüy	-	tüü	tü	tü/tüg/tüs /tüy	tüg	tüy/tüg
uç	-	uç	uç	uç	uca/uça	uç
uyluk	udluk	udluk	-	uyluk	uyluk	uyluk
yağ	-	-	yaprak/yap urğak	yağ/yaf rak/ yaprak/ya wurğak	yaprak/yabr ak/yabuldra k/yabulduru k/yabuldüre k	yağ
yağrın	-	yarın	yarın	yağrın	yağrın	yağrın
yak	-	-	-	-	-	yak
yanak	-	yanak	yanak	-	yanak/yaah / yaaq/yanak /yangak	
yanbaş	-	-	-	yan başı	-	yanbaş
yürek	-	yürek	yürek	yürek	yürek	yürek
yüz	yüz	yüz	yüz	yüz	yüz	yüz

4. Sonuç

Organ adları dilin en eski ve köklü temel kelimelerindendir. 15. yüzyıl başından 20. yüzyıl başına kadar olan dönemde varlık gösteren Çağatay Türkçesinin metinleri incelendiğinde Çağatay dilinin kelime kadrosunda organ adlarının önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Çağatay Türkçesi metinlerinde tespit edilen 93 Türkçe organ adı art zamanlı ve eş zamanlı olarak ele alındığında söz konusu kelimelerin tarihi Türk şivelerinde (Göktürkçe, Eski Uygur Türkçesi, Karahanlı Türkçesi, Harezmi Türkçesi, Kıpçak Türkçesi) fonetik ve morfolojik değişimlerle yer aldığı saptanmıştır. Biçimsel değişime uğrayan organ adlarının yanında dilde yüzyıllar boyu hiç değişmeden kullanılan organ adlarının varlığı da dikkat çekmektedir. Mesela alın, arka, aya, baş, burun, kan, kanat, saç yürek, yüz gibi kelimelerin Türk dilinin ilk yazılı kaynaklarından günümüze hiçbir değişime uğramadan kullanılageldiği tespit edilmiştir.

Kaynakça

- Doerfer, G. (1980). Temel sözcükler ve Altay dilleri sorunu. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. 1-11.
- Doğan, D. (2025). *Çağatay Türkçesinde Organ Adları* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, L. (2005). Türk dilinde organ adları üzerine bir inceleme: Ana ve ara temel kelimeler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1).
- Dökmeci, İ., & Dökmeci, H. (2014). *Resimli Büyük Tıp Sözlüğü*. Noel Tıp Kitapevleri.
- Eckmann, J. (2012). *Çağatayca El Kitabı* (çev. G. Karaağaç). Kesit Yayınları.
- Hengirmen, M. (1999). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Engin Yayınları.
- Karol, S. (1963). *Zooloji Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karol, S., Suludere, Z., & Ayvalı, C. (2000). *Biyoloji Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.